

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-92/00 και T-103/00

Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Κρατικές ενισχύσεις — Έννοια της κρατικής ενισχύσεως — Φορολογικά μέτρα — Επιλεκτικός χαρακτήρας — Αιτιολόγηση με βάση τη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος — Κατάχρηση εξουσίας»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 6ης Μαρτίου
2002 II - 1390

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου — Εθνική κανονιστική ρύθμιση προβλέπουσα πίστωση φόρου — Γενικού χαρακτήρα μέτρο το οποίο παρέχει στις διοικητικές αρχές διακριτική ευχέρεια στο πλαίσιο της παροχής ενός φορολογικού πλεονεκτήματος — Περιλαμβάνεται (Άρθρο 87 § 1 ΕΚ)*

2. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου — Μέτρο το οποίο επιδιώκει ένα σκοπό οικονομικής ή βιομηχανικής πολιτικής — Δεν έχει επίπτωση*
(Άρθρο 87 § 1 ΕΚ)
3. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Αναζήτηση παράνομης ενισχύσεως — Ενίσχυση χορηγηθείσα κατά παράβαση των διαδικαστικών κανόνων του άρθρου 88 ΕΚ — Ενδεχόμενη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των αποδεκτών — Προστασία — Προϋποθέσεις και όρια*
(Άρθρο 88 § 3 ΕΚ)
4. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Ενισχύσεις χορηγούμενες από περιφερειακές ή τοπικές αρχές — Περιλαμβάνονται*
(Άρθρο 87 § 1 ΕΚ)
5. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου — Αντικειμενικά κριτήρια εφαρμογής — Δεν έχουν επίπτωση*
(Άρθρο 87 § 1 ΕΚ)
6. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Έννοια — Ειδικό φορολογικό μέτρο — Επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου — Δικαιολόγηση με βάση τη φύση και την οικονομία του φορολογικού συστήματος — Αποκλείεται*
(Άρθρο 87 § 1 ΕΚ)
7. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα το ασυμβίβαστο μιας μη κοινοποιηθείσας ενισχύσεως προς την κοινή αγορά — Υποχρέωση αιτιολογήσεως — Έκταση*
(Άρθρα 87 ΕΚ, 88 § 3 ΕΚ και 253 ΕΚ)
8. *Ενισχύσεις χορηγούμενες από τα κράτη — Απόφαση της Επιτροπής διαπιστώνουσα το ασυμβίβαστο ενισχύσεως προς την κοινή αγορά — Γνώση εκ μέρους της Επιτροπής της ταυτότητας άλλων επιχειρήσεων που λαμβάνουν τις ίδιες ενισχύσεις — Παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως — Δεν υφίσταται*
(Άρθρο 87 ΕΚ)

1. Το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ επιβάλλει, για να μπορεί ένα μέτρο να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, να συνιστά ευνοϊκή μεταχείριση «ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής». Ο ειδικός ή επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου αποτελεί συνεπώς ένα από τα χαρακτηριστικά της έννοιας της κρατικής ενισχύσεως.

Μέτρα αμυγώς γενικού χαρακτήρα δεν εμπίπτουν στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Εντούτοις, παρεμβάσεις οι οποίες, εκ πρώτης όψεως, εφαρμόζονται στο σύνολο των επιχειρήσεων, μπορούν να έχουν ορισμένο επιλεκτικό χαρακτήρα και, επομένως, να θεωρούνται ως μέτρα προοριζόμενα να ευνοήσουν ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλά-

δους παραγωγής. Αυτό ισχύει, ιδίως, όταν η διοίκηση η οποία καλείται να εφαρμόσει τον γενικό κανόνα διαθέτει ορισμένη διακριτική εξουσία όσον αφορά την εφαρμογή του κανόνα.

ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

(βλ. σκέψη 51)

Από αυτής της απόψεως, για να μη γίνει δεκτός ο χαρακτηρισμός ως μέτρου γενικής εφαρμογής μιας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως προβλέπουσας πίστωση φόρου για τους επενδυτές, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν η συμπεριφορά της φορολογικής διοικήσεως, η οποία συνίσταται στη χορήγηση του φορολογικού πλεονεκτήματος, έχει αυθαίρετο χαρακτήρα. Αρκεί να αποδειχθεί ότι η εν λόγω διοίκηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια που της παρέχει τη δυνατότητα να διαφοροποιεί το ποσό ή τις προϋποθέσεις χορηγήσεως του οικείου φορολογικού πλεονεκτήματος αναλόγως των χαρακτηριστικών των επενδυτικών σχεδίων που της υποβάλλονται προς αξιολόγηση.

(βλ. σκέψεις 23, 31, 35)

2. Αν γινόταν δεκτό ότι η επιδίωξη στόχου οικονομικής ή βιομηχανικής πολιτικής μπορεί να συντελέσει στο να διαφεύγει ένα κρατικό μέτρο επιλεκτικού χαρακτήρα της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, η διάταξη αυτή θα έκανε κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα. Ο στόχος που επιδιώκεται με ένα τέτοιο μέτρο δεν μπορεί, κατά συνέπεια, να καταστήσει δυνατή τη μη υπαγωγή του στον χαρακτηρισμό ως κρατικής

3. Η προβαλλόμενη αδράνεια της Επιτροπής δεν μπορεί να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στις επωφελούμενες μιας κρατικής ενισχύσεως επιχειρήσεις, εφόσον το εθνικό μέτρο, όπως η μείωση της φορολογητέας βάσεως, εισήχθη, χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση, κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Η αναγνώριση δικαιολογημένης εμπιστοσύνης προϋποθέτει πράγματι ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε αφού τηρήθηκε η προβλεπόμενη στο άρθρο 88 ΕΚ διαδικασία.

(βλ. σκέψη 54)

4. Το γεγονός ότι οργανισμός τοπικής αυτοδιοικήσεως απολαύει φορολογικής αυτονομίας η οποία αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το Σύνταγμα ενός κράτους μέλους δεν απαλλάσσει τον εν λόγω οργανισμό από την υποχρέωση τηρήσεως των διατάξεων της Συνθήκης περί κρατικών ενισχύσεων. Το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, αναφερόμενο στις ενισχύσεις που χορηγούνται «υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους», αφορά κάθε ενίσχυση χρηματοδοτούμενη με δημόσιους πόρους. Κατά συνέπεια, τα μέτρα που λαμβάνουν κρατικοί φορείς (φορείς της τοπικής αυτοδιοικήσεως, ομοσπονδιακοί, περιφερειακοί ή άλλοι) των κρατών μελών, οποιοδήποτε και αν είναι το νομικό καθεστώς τους και η ονομασία

τους, εμπíπτουν, όπως και τα μέτρα που λαμβάνονται από την ομοσπονδιακή ή κεντρική εξουσία, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής.

ματος — διαφεύγει της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

(βλ. σκέψεις 59-60)

(βλ. σκέψη 57)

5. Έστω και αν το πεδίο εφαρμογής ενός κρατικού μέτρου επιλεκτικού χαρακτήρα καθορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, δεν χάνει τον επιλεκτικό του χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

(βλ. σκέψη 58)

6. Στο πλαίσιο αξιολογήσεως ενός κρατικού μέτρου ως κρατικής ενίσχυσεως, ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να δικαιολογείται «από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος». Στην περίπτωση αυτή, το μέτρο διαφεύγει της εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Υπό την έννοια αυτή, ένα ειδικό φορολογικό μέτρο το οποίο δικαιολογείται από την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος — όπως ο προοδευτικός χαρακτήρας του φόρου ο οποίος δικαιολογείται από την αναδιανεμητική λογική του φορολογικού συστή-

7. Μόνον οι κρατικές ενισχύσεις οι οποίες «επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές» και «νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό» εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Μολονότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατό να προκύπτει, από τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε η ενίσχυση, ότι αυτή είναι ικανή να επηρεάσει τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές και να νοθεύσει ή να απειλήσει να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, απόκειται εν πάση περιπτώσει στην Επιτροπή να αναφέρει τις συνθήκες αυτές στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της.

Εντούτοις, προκειμένου περί αποφάσεως περί μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων, η Επιτροπή δεν οφείλει να αποδείξει την πραγματική επίπτωση που είχαν οι ενισχύσεις επί του ανταγωνισμού και επί των συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Πράγματι, αν η Επιτροπή όφειλε να αποδείξει, στην απόφασή της, την πραγματική επίπτωση ήδη χορηγηθεισών ενισχύσεων, αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να ευννοούνται τα κράτη μέλη τα οποία χορηγούν ενισχύσεις κατά παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποίησεως που προβλέπεται στο άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, εις βάρος εκείνων

των κρατών που κοινοποιούν τα σχέδια ενισχύσεων.

(βλ. σκέψεις 69, 77)

8. Δεν συντρέχει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, έστω και αν αποδειχθεί ότι η Επιτροπή γνωρίζει, κατά τον χρόνο εκδόσεως μιας αποφάσεως διαπιστώνουσας το ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά μιας κρατικής ενισχύσεως

χορηγηθείσας σε επιχείρηση, την ταυτότητα άλλων επιχειρήσεων που ήταν αποδέκτες των ιδίων ενισχύσεων. Πράγματι, τέτοια διαπίστωση θα επέτρεπε να παρακαμφθεί ο παράνομος χαρακτήρας και το ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά των ενισχύσεων που έλαβε η πρώτη επιχείρηση.

(βλ. σκέψη 95)